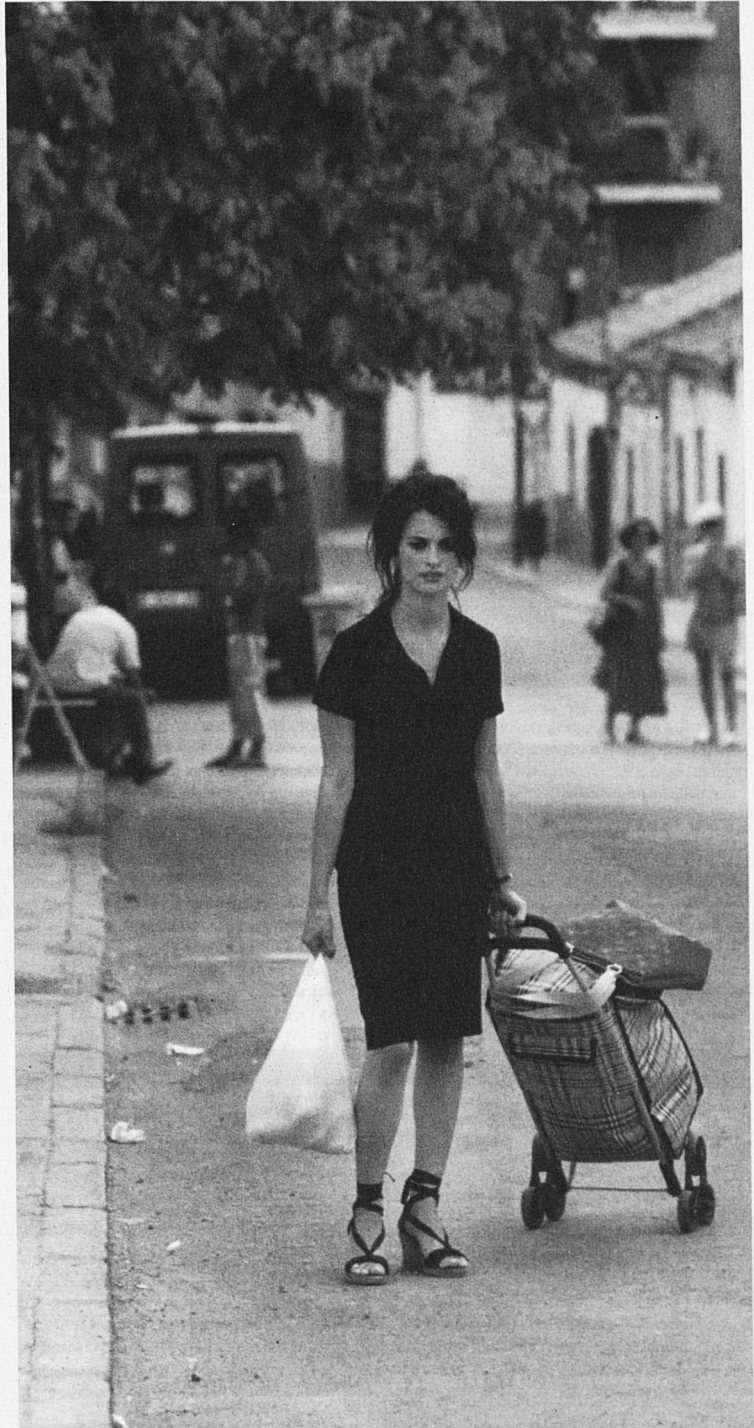

Si una cosa fa anys que ha quedat demostrada és que la subtilesa no és una virtut almodovariana. En aquest sentit, *Volver* no representa cap passa important en la seva producció. Moltes de les seves constants hi tornen a aparèixer: l'argument és envitricolladament truculent; les situacions més tràgiques poden esdevenir còmiques i les còmiques, surrealistes; algunes interpretacions femenines són antològiques; el tema de la pederàstia s'hi repeteix; la música i les cançons hi juguen un paper important; etcètera, etcètera, etcètera. El que sí és rellevant —i d'agrair— és que hagi limitat els seus excessos habituals: la contenció l'afavoreix.

Efectivament, en aquesta pel·lícula deixa de banda alguns manierismes cinematogràfics, dels quals només queden restes. Un exemple: Almodóvar enquadra Lola Dueñas en el velatori amb un pla zenital, carregat de significat: la dona se sent indefensa, desconcertada i fins i tot oprimida per l'allau de braços i mans que intenten jaconhortar-la? En canvi, ho espatlla quan usa el mateix angle per a Penélope Cruz mentre escura els plats, perquè queda ben clar que la seva única intenció, absolutament pueril, és la de destacar-li les mames. En altres ocasions, fa gala d'una simbologia òbvia —una mica més malmesa encara per la seva tirada a l'esteticisme provocador—, com quan enquadra Penélope Cruz devora una enorme mànega contra incendis d'un vermell intens, en un esforç perquè aquest color vagi definint el personatge al llarg del metratge.

Aparentment, el director ha procurat centrar-se més en uns personatges mals d'emprendre - com sempre - i en un argument tan delirant com altres vegades, però que per ventura aquí no ha forçat fins a l'extrem. El problema és que les seves històries acaben per invalidar els suposats temes de les seves pel·lícules: la forma li juga en contra del contingut. En els seus guions, els temes normalment no es tracten: es diuen. Es parla de la mort, de la culpa, dels traumes, però poques vegades s'hi aprofundeix. De les seves darreres obres, ens en queden diàlegs divertidíssims, situacions absurdes, (algunes) interpretacions magistrals i diversos moments molt inspirats. Però en conjunt, els temes que vol tractar xoquen contra fallits alambinaments de la trama (*La mala educació*) o arguments grotescos de tan deformats (*Todo sobre mi madre*). ¿O és que ningú pot creure seriosament que les peripècies d'aquest darrer exemple són extrapolables al món real? És clar que no tenim res en contra de l'univers personal de cada creador, ni de les seves fantasies. Però d'aquí a entronitzar el seu cinema catalogant-lo de profund hi ha un abisme.

A *Volver*, també hi trobam els trets que hem esmentat en el paràgraf precedent: alguns dels diàlegs de Penélope Cruz són molt graciosos. Les situacions, des de la més intranscendent (com aconseguir les provisions per fer un dinar per a trenta persones) fins a la més dramàtica (un personatge que es converteix en

És clar que no tenim res en contra de l'univers personal de cada creador, ni de les seves fantasies. Però d'aquí a entronitzar el seu cinema catalogant-lo de profund hi ha un abisme

Pens, també, que potser seria hora que els crítics cinematogràfics encarassin l'obra d'aquest director amb la mateixa manca de prejudicis i la desinhibició que ell exhibeix. Si *Volver* fos l'obra de qualsevol altre director, seria despatxada ràpidament com una pel·lícula digna, amb moments lluïts, però en general força tronada

"fantasma" durant més d'una dècada sense que ningú no ho noti) són absurdes en la seva totalitat. La interpretació de Blanca Portillo és insuperable: matisa cada frase i és capaç de dir-ho tot amb la mirada fins a gairebé eclipsar la gran Carmen Maura. Finalment, el moment més inspirat de la cinta correspon a la interpretació en clau flamenca del tango "Volver": no només Estrella Morente en fa una versió estremidora, intensa, sinó que la seqüència es clou amb un emocionant pla d'una Carmen Maura amagada (literalment i metafòricament), sense poder contenir les llàgrimes.

La cinta no arriba, doncs, als extrems ridículs d'altres obres seves. Ara bé: Almodóvar continua essent un director sense manies. Si ha de remarcar el vent i els incendis amb efectes especials, plans superposats (com el del parc eòlic damunt la cara de Lola Dueñas) i al·lusions continuades en els diàlegs, no li reca de fer-ho. Si per

culpa d'això, els espectadors poden endevinar una part del final, no li preocupa. Si l'obvietat acaba devorant qualsevol intent de subtileza, tampoc. ¿Que vol retre un homenatge a les dones del surrealisme italià? Cap problema. Penélope Cruz surt caracteritzada talment una *matrona* siciliana. No importa que la seva interpretació estigui lluny de les d'Anna Magnani. No importa que el seu aspecte no correspongui en absolut al d'una dona proletària d'origen manxec: la versemblança no té gens de valor dins l'univers almodovarià.

Pens, doncs, que n'hauríem d'aprendre, d'anar per la vida mostrant la nostra autenticitat sense preocupar-nos de les valoracions que en pugui fer la societat. Pens, també, que potser seria hora que els crítics cinematogràfics encarassin l'obra d'aquest director amb la mateixa manca de prejudicis i la desinhibició que ell exhibeix. Si *Volver* fos l'obra de qualsevol altre director, seria despatxada ràpidament com una pel·lícula digna, amb moments lluïts, però en general força tronada. ¿És un pecat denunciar que Lola Dueñas està espantosa, sempre amb la mateixa cara d'encantada i amb una dicció infantil i plana? ¿No podem recordar que hi ha plans sense sentit a *Todo sobre mi madre* i que el seu argument no s'aguanta de cap manera? ¿No podem dir que *Kika* és un *doi* com unes cases? ¿No convendria admetre que l'èxit dels productes almodovarians depèn molt d'unes enormes campanyes publicitàries, amb la connivència dels principals mitjans de comunicació estatals? ¿No seria hora, en definitiva, que analitzàssim les seves pel·lícules talment com ell les fa, és a dir, sense manies? ■